

FOAIA DIECESANĂ

Organ al Eparhiei gr. or. rom. a Caransebeșului

Apare odată în săptămână: DUMINECA

Prețul Abonamentului:	Prețul inserțiunilor:	Correspondințele se adresează redacțiunii „FOAIA DIECESANĂ“;
Pentru Austro-Ungaria pe an . . 5 fl. — cr.	Pentru publicațiuni oficiale, concurse, edicte etc. tipărite de 5 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte, 3 fl., până la 200 de cuvinte, 4 fl., de aci în sus 5 fl.	cară banii de prenumerațiune și inserțiuni la
„ „ „ pe 1/2 an . 2 „ 50 „		ADMINISTRAȚIA
„ România și străinătate pe an . 14 franci		Librăriei și Tipografiei diecesane în Caransebeș
„ „ „ „ pe 1/2 an 7 „		

Caransebeș, la 24 Iunie v. 1894.

Așadară tot s'a întemplat aceea de ce ne-am temut. În casa magnaților s'a primit proiectul de lege pentru căsătoria civilă obligatoare, și așa în curând va deveni lege prin sancționarea altisimă.

Se vor schimba deci instituțiuni milenare, instituțiuni, cari în decursul seculilor au devenit sânge și carne în credincioșii noștri, instituțiuni adânc tăietoare în organismul bisericesc.

Nunta se va lua de pe pedestatul sublim, pe carele a fost așezată de Mântuitorul lumii, ea dela taină sântă se va reduce la o afacere contractuală simplă, căreia din grația spiritului timpului de astăzi i se recunoaște încă și o parte etică.

Sânta noastră biserică a învățat și învață, că nunta este taină sântă, instituțiune dzească, și așadară că bazele familiei în special și în genere ale societății omenești sânt base sante.

Spiritul timpului însă zice: nu; nunta este o afacere lumească, o instituțiune profană, căreia însă nu i se poate denega și o parte mai înaltă etică. Întrebarea este deci, cine are drept? Biserica sau spiritul timpului? Căci amândoaue deodată nu pot avea drept; sau o parte sau alta.

Nici nu încapă îndoială; adevărul și dreptatea este pe partea bisericeii. Învețătura ei este învețătura dzeescului ei întemeietoriu, carea s'a păstrat până în ziua de astăzi, și carea se va păstra în veci. Învețătura ei nu este dela om, ci dela Dzeu.

„Ceeace Dzeu a împreunat omul se nu despartă“ a zis Mântuitorul Christos. Eară apostolul Pavel învață ca căsătoria se fie „după Domnul“, adecă în numele Domnului. Învețăcelul sântului

apostol Ioan, Sântul Ignatie zice „*Trebuie celor ce se căsătorească, ca împreunarea lor se fie formată prin binecuvântarea episcopului, pentru ca căsătoria se fie după Domnul și nu după patimă.*

Adevărata căsătorie deci nu poate fi alta decât aceea, care se încheie conform învețăturii bisericești, înaintea sântului altariu și prin servitorii sântului altarin.

Dacă luăm în considerare chiar și timpul înainte de întemeierea bisericeii creștine, ce vedem? Vedem, că la încheierea căsătoriilor prevalează elementele religioase. Binecuvântarea și diferitele sacrificii. Acestea pe deplin demustră, că omului și în decădița sa i-a rămas încă conștiința — deși acuma întunecată prin păcat — că căsătoria nu este un act pur lumesc, contractual, ci un ce mai înalt, mai sublim, la care se recere auspiciile puterilor mai înalte, a dumnezeirei.

Pe când așadară căsătoria sacramentală își are basa sa, sau mai bine zis isvorul seu în biserică și în învețăturile ei sante și neștrămutate, pe ce se bazează căsătoria civilă, fétul spiritului timpului de acum, unde îi este isvorul?

Basa ei este de aflat în revoluțiunea francesă, deci este adăpată cu sânge omenesc, isvorul ei este mintea omenească cea rătăcită. Zis'a omul întrunebunia sa, nu este Dumnezeu, și a devastat și profanat sanctuarele Lui. A detronat pe Dumnezeu, și a pus în locul Lui — **mintea**, dară tot atuncea a comis și lucrurile cele mai nebunești. S'a închinat făpturii omenești. O femeie prostituată a Parisului, mai goală, a fost introdusă în convent cu cuvintele: *muritorilor! se nu adorați altă dumnezeire decât mintea, eată imaginea ei cea mai frumoasă*

și mai curată. Și membrii conventului s'au închinat ei.

Aceasta noană dumnezeire s'a instalat apoi cu participarea legislațiunii suverane a națiunii franceze, a magistratului și a tuturor autorităților. Dară cât de scârbos este și modul acestei instalări! O actrița de renume reu, abea îmbrăcată, a fost dusă în biserica Notre Dame, acolo a fost așezată pe altariu și a fost adorată cu ingenunchiere și tămădere, între jocuri și cântări. Atunci au venit înaintea ei bărbați și femei, cari s'au declarat de soți. Astfeliu de orgii s'au făcut și în alte părți ale franciei.

Sub astfel de auscipii deci s'a ivit căsătoria civilă, și este de înțeles și de aprobat, dacă credințioșii bisericii noastre nu se pot însufleți pentru o instituțiune, a cărei rădăcini le affi în revoluțiune, în revoluțiunea franceză, și carea și-a primit alimentațiunea ei prin sânge omenesc, prin detronarea vecnicului Dumnezeu și prin profanarea sanctuarilor Lui.

Școalele noastre confesionale

Sinoadele eparhiale din provincia metropolitană ortodoxă română, conform constituțiunii acestei biserici întrunite la Dumineca Tomei și zilele următoare, au terminat sesiunile lor ordinare din anul curent. Toate fără deosebire s'au ocupat cu viu interes și de școalele lor, cari prin articolul de lege XXVI. 1893. de nou sunt puse în fața unei grele probe, probe nu numai de progresare, ci chiar de existență. Și acest obiect momentos era pus și între agendele congresului școlastic greco-catolic, convocat la Blaj pe ziua de 4 Iunie n., dar prin un ordin telegrafic al ministrului de instrucțiune conte Csáky amânat pe — alte timpuri.

Articolul de lege amintit este o continuare a restringerei libertății bisericilor asupra școalelor confesionale, restringere începută la 1868, și urmată tot cu mai multă asprime aproape an de an, restringere, care vatămă adânc autonomia bisericilor și tinde a lua din mâinile lor mulțime de școale înființate de ele și susținute cu grele jertfe până acum. Căci durere este o frasă goală, că dela reintroducerea constituțiunii ungare, adecă la stăruința guvernului s'ar fi înmulțit numărul școalelor confesionale, s'ar fi ammeliorat salariile învățătoresți, ar fi sporit numărul școlarilor și altele de acest fel; ci adevărul e, în special cu privire la școalele române, că bisericile în fața situațiunii îngreuiate din ce în ce au pus îndoită silință întru promovarea culturii credincioșilor lor. Ear meritul guvernului se reduce aproape la rolul negativ, că luând măsuri

contrare justelor dorințe și aspirațiuni ale acelor școale, au silit pre susținătorii lor la înmulțite sacrificii: îngreunând învățământul, l'a promovat.

Foile noastre naționale, și în deosebi cele bisericesti și școlare, au marcat de ajuns însămnătatea acestei legi mai naoue, și organele noastre bisericesti, chismate în prima linie la apărarea școalei confesionale de ingerința organelor nechismate, și-au pus toată silința, a evita pericolul amenințatoriu. Căci pericul este în adevăr, când bisericii, carea este chismată a imprima generațiunii tinere pentru toată viața caracterul religiosității și moralității, i se ia partea cuvenită ei de influință asupra școalei populare. Dar pericolul crește, când într'un stat poliglot, unde fiecare popor are drept și la cultura sa națională, această cultură unui popor i-se îngreuiază, ba i-se face aproape imposibilă, în favorul altui popor. Și aceasta este „donum,” ce sub masca liberalismului stă ascuns în aceste nisuințe!

Nu este scopul nostru a intra cu această ocaziune în toate amănuntele legii premenționate; punctele principale, cari agravează și împedecă progresul școalei confesionale, și prin aceasta ne provoacă a sări întru apărarea ei, sunt cu deosebire: *urcarea salariilor învățătoresți, apoi instituirea și disciplinarea învățătorilor.*

Salariile învățătoresți, în sensul acestei legi, nu pot fi mai mici de 300 fl., locuința corespunzătoare, grădină de $\frac{1}{4}$ juger, ear ale adiunțiilor nu pot fi mai mici de 200 fl.; stațiunile învățătoresți au să se întregescă în restimp de $\frac{1}{2}$ an, după moartea învățătorului văduva și orfani să bucură 6 luni de beneficiile aceluia; în fine să prevăd pentru învățători 5 cuincuenale de câte 50 fl.

Toate acestea sunt lucruri bune, — la părere; dar privind la împregiurările cele grele, în cari a trăit poporul nostru până la jumătatea acestui secol, crearea de azi până mâne de atari salarii este o sarcină foarte apăsătoare. Pământurile noastre comunale sunt puține sau lipsesc de tot; veniturile alodiale le asorb salariile notarilor și diregătorilor locali; și astfel provăzutele salarii învățătoresți sunt a să aduna partea cea mai mare prin repartițiuni preste repartițiuni dela popor. Ear ajutoriul până la 60 fl. anuali, ce-l promite statul pentru întregirea până la 300 fl. a salariului, nu se dă, precum s'ar cuveni, într'o sumă pausală bisericii respective, ca ea să acopere acele lipse, cari ea le cunoaște mai bine, ci pe lângă împlinirea formelor prescrise se confere an de an direct comunelor singulare. Apăsătoare însă devin aceste ajutoare îndată ce trecu suma de 60 fl., căci atunci alegerea învățătorului confesional este a să așterne ministrului spre aprobare. Adecă nu confesiunea, carea contribuie $\frac{3}{4}$ la salariu, ci potestatea statului, carea ajută cu $\frac{1}{4}$, are cuvântul decisiv în cauză. Căci dacă sunt din partea acestei potestăți obiecțiuni din punct de vedere al „intereselor statului,” precum: necunoștința de

ajuns a limbei magiare, acțiuni contra statului, și câte toate altele se pot subsuma la acest titlu atât de elastic, atunci ministrul în termen de 30 zile dispune altă alegere; și dacă și față cu aceasta are vre-o obiecțiune, denumește el învățătorii pe cine vrea, numai se fie de confesiunea respectivă.

Unde e aici autonomia bisericeii?

Dar autonomia aceasta devine aproape iluzorie prin dispozițiunea cuprinsă în §. 12, după care unde și când o cer aceasta importante „interese de stat“, în urma votului comitetului administrativ comitatens, ajutorul se sistează, și în locul școlii confesionale se face școală de stat. Și tot asemenea se sistează școala confesională, dacă nu se solvește regulat salariul învățătoresc, și dacă unul după altul au fost amovați doi învățători, pentru că ar fi lucrat contra statului. Lucrarea aceasta „contra statului“ este noțiune vagă, se poate explica cum place organului statului, și școala confesională e lăsată pradă volniciei.

Dar asprimea dispozițiilor legii merge crescând. Dacă din partea statului se dă unei școlii ajutorul de preste 60 fl. anual, atunci autoritatea bisericească sentința sa de o eventuală destituire a învățătorului trebuie se o aștearnă ministrului, și ea intră în valoare numai dacă ministrul n'o dificultează în timp de 30 zile. Altmintea ministrul poate dispune cercetare nouă, și la aceea întrevine și un membru al comitetului administrativ comitatens. Dar și mai mult. La o școală ajutată de stat ministrul poate cere *disciplinarea* învățătorului, și ori când, chiar și înainte de încheierea cercetării, poate sista ajutorul, ear sentința adusă de autoritatea bisericească, chiar și dacă n'ar enuncia destituire, are a se așterne ministrului; ba dacă cercetarea nu s'ar termina în restimp de trei luni, atunci ministrul o predă comitetului administrativ comitatens. În fine când învățătorul subvenționat și dela stat e acuzat că urmărește tendințe „contra statului“, ministrul chiar dela început pune disciplina lui în mâna comitetului administrativ; și dacă autoritatea bisericească nu eșecută în timp de 14 zile sentințele comitetului și respective ale ministrului, eșecutarea se dă organelor administrative.

Tot asemenea ingerințe se acoardă ministrului, când adausul de căințenale ajunge la 90 fl.

Ear definițiunea „direcțiunii contra statului“, : lucrare contra constituțiunii, contra caracterului „național“ (în ce înțeles?), contra întregității etc., este de așa, încât mai nu știi, ce nu s'ar putea imputa unui învățător ca „direcțiune contra statului“. Doar chiar și însași înființarea și susținerea școlii confesionale!

Acestea sunt esența legii în chestiune, carea lovește aspru în autonomia garantată prin lege a bisericilor; dar în fine, pe lângă toată combaterea proiectelor din partea organelor bisericești, ea acum e lege sancționată, și avem a ne supune ei. Dar

instrucțiunea ministrului, care stăpânește termeni de tot scurți pentru punerea ei în lucrare, îngreunează și mai mult greutatea ei.

Față cu aceste dispozițiuni, autoritățile bisericești din toate părțile au luat măsuri posibile pentru ameliorarea salariilor învățătoresci pre-um și pentru calificatiunea învățătorilor; și cu mare bucurie putem constata, că poporul nostru, fiind aici vorba „de legea și de limba lui“, de nou și-a încordat toate puterile spre a îmbunătăți salarii învățătoresci, și a-și asigura existența școlii confesionale și totodată naționale. Ba încă și mai mult. La apelul autorităților bisericești el a făcut și colecte benevole, ca astfel comunele mai numeroase și mai cu dare de mână să vină în ajutoriu și comunelor mai mici și mai sêrace.

În adevăr mult s'a făcut; dar mult mai este de făcut. Sute de comune bisericești nu pot urca salariul la suma pretinsă de lege; colectele făcute nu ajung nici pe departe a plini golul; fondurile centrale bisericești sunt aproape sleite.

De aceea toate sinoadele eparhiale, toate autoritățile bisericilor române fără deosebire au dispus înnoite colecte pe la credincioșii lor, au încordat firele ajutoarelor din centre, au dat comunelor bisericești instrucțiunile de lipsă și în fine, punând la o parte nefericita noastră desbiurare confesională, au intrat la conțelegeri frățești, ca unde una sau alta comună bisericească singură nu poate presta salariul prescris, *acolo ambe comunele se întrunească puterile lor*, și astfel școala majorității se poate caracterul sen confesional, ear minoritatea cu aceleși drepturi și datorințe să contribuie la susținerea ei.

Accentuăm cu deosebire punctul din urmă, și credem, că dacă se va procede în privința aceasta din toate părțile cu devotamentul cuvenit, școala română va putea întimpina și această tempestată, ce se ridică asupra ei, și în nobilă emulațiune cu celelalte instituțiuni culturale ale poporului nostru, va continua și ea, a manifesta valoarea și vitalitatea aceluia.

Transilvania

Z. Boiu.

În cauza progresului moral creștinesc

Creștinismul presupune, ca acela, carele vrea să fie împărtășit de beneficiile lui mângâitoare, să-i cunoască învățăturile. Cu cât omenirea înaintează pe calea progresului realist, cu atât mai mult trebuie să se intereseze factorii competenți de întărirea religiozității în inimile generațiilor plăpânde, ca astfel pornirile prea reale urmate din educațiunea materialistică modernă să fie contrabalansate prin un idealism sănătos, fără de care adevăratul progres moral-intelectual este zădărnice și abătut spre egoism. Dacă societatea modernă nu ar închina

atât de mult spre materialismul nemoderat prin idealism religios, nu s'ar forma atâtea societăți secrete ca anarhismul și socialismul cari fac să se cutremure cultura ajunsă cu atâtea sacrificii nobile.

Nu-mi este scopul a mă ocupa în general cu mijloacele cari ar putea promova progresul moral-religios, ci a indica pentru unele comune mijloacele speciale conducătoare la scop. Atari comune ar fi în fostul confiniu militarilor: Satul-nou, Uzdinul Petrovosela. Îndeosebi Satul-nou este aceea comună, care în prima linie este avisată a să îngrije de educațiunea morală-religioasă și a institui un model pentru celelalte comune fruntașe.

Comuna Satul-nou, la 6000 suflete români, are o școală poporală cu 9 puteri didactice și de prezent nici un catehet.

Mai este în Satul-nou și o școală de stat în care sunt obligați a intra elevii școlii populare din clasa a IV. pentru clasa V. și VI. În aceste școli religiunea ar fi a să propune în circa 20 oare la săptămână, ceea ce un paroh nu poate efectui pre lângă cea mai mare bunăvoință. Ne putem deci închipui cât de negleasă trebuie să fie în aceea comună educațiunea morală-religioasă dacă vom lua în considerare, că învățătorii comunali, fie ei cât de apti și zeloși — nu au nici dreptul, nici potința de a să ocupa cu predarea religiunii rezervate autorităților bisericesti; că ce se poate aștepta dela școala de stat nu e lipsă a comenta. Și cine va putea zice, că neglijerea religiunii nu contribuie foarte mult la propagarea nazarenismului — aceasta avangardă a socialismului, ce să răspândește atât de îngrozitoriu? Nu este consult a ne mângâia față de nazarenism cu provocare la vocațiunea divină „dacă este dela Dzeu să va lăți; dacă nu să va nimici.“ Nazarenismul este propagatoriul demagogiei și a cosmopolitismului distrugătoriu. Deci factorii chemați trebuie să lupte din toate puterile și pe toate terenele contra acestei plage sociale.

Comuna Satul-nou ca parohie românească are o biserică de model, care își acopere trebuințele sale decorative din cele 165 jughere (lanțe) catastrale de pământ, cari aduc un venit anual de circa 4000 fl. Ce a făcut biserică română din Satul-nou din acest venit frumos pentru creșterea religioasă-morală? Absolut nimic!

Propagarea ideilor sănătoase și aducațiunea religioasă-morală pretind imperative, ca aceasta comună să înființeze un post de diacon-catehet, care să aibă misiunea a propune metodice religiunea în toate clasele școlii populare și a celei de stat, să servească în biserică totdeauna ca diacon și totdeauna când sunt adunați la serviciul divin credincioșii în număr suficient să țină predici, să lumineze poporul și astfel să desvoalte simțul religios.

Considerând, că catehetul ar avea a propune catehismul circa în 20 oare la săptămână, va să

zică în atâtea oare câte are un învățatîu comunal dela clasa primă dotat cu 600 fl. postul de catehet consecventer ar trebui să-l doteze comuna cu 600 fl. și relutul de lemne; comuna bisericască din partea sa ar trebui să-și permită luxul atât de necesar de a dota pre diaconul său catehet cu alte 600 fl. și relutul de cuartir. Urmările înființării acestui post ar fi salutare atât pentru comuna politică cât și pentru cea bisericască.

Idea dezvoltată să poate pune în praxă cu atât mai vîrtos, căci fruntașii acelei comune sunt oameni zeloși și cu iubire adevărată cătră tot ce e frumos și nobil. Înființarea de posturi de diaconi cateheti să va impune cât de curând și altor comune mari și bogate precum e Uzdinul, Petrovosela, Nicolințul etc.

Voiți și veți putea.

Teodor Petrișioru
învățătoriu.

A P E L

Pioșii noștri părinți, de câte-ori săvîrșiau vre-o faptă măreață în timpurile de odinioară, totdeauna îngenunchiau înaintea altariului sânt și aduceau jertfe plăcute bunului Dumnezeu, mulțămindu-i pentru isbânda câștigată asupra contrariilor lor.

Jertfă strămoșască era înălțarea vreunei mănăstiri, biserici sau ruge, ce însemna locul închinat, care acoperia osemintele luptătorilor pentru sânta lor cauză.

De sigur un loc sânt a fost și este și acela unde strămoșii noștri cebeni și-au ridicat biserică, renoită la anul 1746, în al cărei fundament cu ocaziunea săpării temeliei celei nou edificănde, am dat preste mulțime de oase omenești, cu deosebire căpăține și fluere grămădite preste olaltă. Sânt se vede deci a fi fost acel loc ales, deoarece el, în timpurile noauă necunoscute, a fost îngrășat cu sângele și osemintele străbune. Dar întreit sânt este acum, deoarece în apropierea nemijlocită a bisericii vechi, pe care loc se zidește cea noauă, se înalță falnicul stejar secular, numit Goronul lui Horea, sub ale cărui ramuri viguroase juraseră triumvirii noștri naționali, că vor lupta luptă vitejească, ca astfel prin moartea lor să asigure viața urmașilor lor și să schimbe soarta asuprită a neamului român. Tot sub acest Goron pausează odichnă eternă osemintele prefectului Avram Jancu, regele munților, ale cărui fapte eroice trebuie să fie cunoscute fiecărei suflări românești și se vor eternisa în curînd prin monumentul, ce poporul recunoscătoriu îl va ridica.

Aceste întreite momente istorice au îndemnat pre laborioșii paroheni din Cebea să-și exprime mulțămirea față de Atotputernicul Dumnezeu, care în decurs de aproape 2000 de ani a păstrat pe român poporul său, prin zidirea unei biserici demne de un trecut de atâtea veacuri. Modest a fost începutul dar în decursul timpului el a trecut peste puterile financiare, de cari dispune parohia.

N'am întrelăsat nimic ce ne-ar conduce la scop. Cu toate aceste departe, tare departe suntem de fine. Și nu putem amâna terminarea acestei zidiri, menite a fi monument etern despre evlavia noastră; drept aceea îndrăsnim a ne adresa către toți fii și prietenii acestor locuri sante, precum și către toți credincioșii bisericii noastre și a-i ruga, să binevoiască a contribui cu denariul lor la terminarea acestei sante biserici, lăcaș plăcut pentru preamărirea bunului nostru Dumnezeu, care păstrându-ne prin toate vicisitudinile timpurilor, ni-a conservat dimpreună cu noi religiunea și națiunea străbună.

Dăruitorilor le vom esprima mulțămirea publică și numele lor îl vom scrie între ale întemeietorilor acestei sante biserici și totdeauna le vom pomeni la sântul altariu!

Colectanții și contribuitorii sunt rugați a-și adresa jertfele lor bineprimite la adresa: Dr. Pavel Opișea, profesor gimnasial, Brád (Hunyadmegey) și ale trimite până la 15/27 August 1894.

Cebea, la 21 Maiu st. v. 1894.

Ioan Jurca,
paroh.

Ioan Tisu,
paroh.

Ioan Ilieș,
epitrop.

Cărticica furnicilor.

În Tipografia „Lupta“ din București a apărut *Cărticica furnicilor, sau metoda cum se se face creșterea rațională a educațiunilor,* tradusă după Ch. G. Salzmann și însoțită de o precuvântare și o introducere de Petru Gârbovicianu profesor.*) Broșura e de valoare mai ales pentru învățătorii noștri. Reproducem din ea:

Fii tot-deauna vesel

Într'o oară veselă e cineva a tot puternic între ai săi școlari. Ei se alipesc de noi cu tot sufletul, ne pricep toate vorbele, ne ascultă toate observațiunile.

Dacă poți să fii tot dea-una vesel, atunci n'ar fi altă ocupație mai ușoară, ca educațiunea; sunt

*) Prețul 1 leu 50 bani.

persoane căror veselia le e înăscută și ori și ce le apare din partea zimbitoare. Aceștia n'au voie de îndemnuri, din contră trebuie să le amintesc, că e nevoie și de seriozitate în educațiune, dacă vor să-și afirme autoritatea și să procure efectul necesar admonițiunilor lor.

Numărul acelorora însă, cari sunt dotați dela natură cu veselie, e foarte mic; cei mai mulți sunt din contră aplecați spre încruntare și de aceia se află într'un fel de dispozițiune sufletească nemulțămitoare. Cumcă în această dispozițiune neplăcută educațiunea devine foarte grea și folosește puțin, știe ori și cine, și de aceia simțe nevoia de a căuta veselia. A și-o procura nu e însă așa greu, după cum cred poate unii.

Să se caute mai întâiu cauza încruntării, căci atunci va fi mai ușor de a o înlătura. O, iubite cetitoriu! Te întreb pentru ce ești tu tot-deauna așa de încruntat?

Tu răspunzi, că pozițiunea te face așa. Te înșeli, amicul meu! E adevărat că o stare oare-care e tot-deauna mai favorabilă de a desvolta încruntarea, decât alta, însă adevărata cauză a încruntării se află totdeauna în tine însuși. Un om plin de viață și cu vederi luminate, trebuie să fie în stare de a se face independent de mediul, în care trăește și să cultive veselia cu mijloace dela sine. El e liniștit chiar dacă împrejurul lui e furtună, și mulțămît, chiar dacă împrejurul lui domnește nemulțumire. Un altul, căruia îi lipsește o asemenea putere și vederi, e întunecat și încruntat, chiar dacă totul îi suride. Causa încruntării se află adesea în starea bolnăvicioasă a corpului. Cine a învățat cum să-și păstreze sănătatea, se va putea apăra în contra unei asemenea încruntări.

Adesea, și poate în cele mai multe cazuri, rezultă și dintr'o stare bolnăvicioasă a sufletului, și anume în special din reaua deprindere de a ne face idei neplăcute despre mediul, ce ne încunjură. Observați iubiti amici! Esistă o îndoită lume. Una e în afară de noi, ear alta în noi. Cea dintâiu e independentă de ideile noastre, ear cealaltă constă din ideile ce ne facem despre ea. Asupra celei dintâi putem puțin să lucrăm; cealaltă însă e opera noastră, — noi suntem creatorii ei. Așadar, dacă lumea din afară nu e așa cum ar trebui să fie după a ta părere, atunci procurați o altă lume, care își suride care te predispune spre veselie; deprinde-te de a-ți face idei plăcute despre toate lucrurile, — idei liniștitoare și veselitoare, și atunci veselia ta e solidă, sau cel puțin atât de solid întemeiată, cât e posibil în starea de larvă, în care ne aflăm.

Să facem o încercare cu această creațiune și să vedem, dacă nu e posibil o idee plăcută și încântătoare despre cercul în care lucrăm.

Tu te miști și lucrezi într'un cerc de copii. Cine sunt aceștia? Viitorii oameni.

Cine ți-i-a dat? Dzeu, care dă toate. Cu ce scop? Spre ai conduce, ca să se formeze creaturi raționale, libere, active și fericite, și să ți-se presinte și ție ocasiune prin aceasta, de a te nobila însuți.

Dar ale lor viții? Sunt stimulente spre a reflecta asupra originii lor și asupra celor mai bune mijloace, de ale înlătura.

Dar greutatea ce-ți stau în cale? Să te stimuleze de a-ți încorda puterile spre ale învinge.

Nerecunoștința cu care vei fi respălit? Procurăți ocasiune de a te exercia ca să lucrezi în mod moral.

Asemeni păreri nu sunt ele oare destul de pline de atracțiune?

Nu pricepi tu posibilitatea, cum un bărbat, care și-a câștigat o desteritate să desobicinuiască pe acei, cari ți încunjură, de asemenea idei, poate să-și însușască veselia? Însă a putea cineva să dobândească asemenea vederi, trebuie, fără îndoială, să caute a dobândi un teren pe care să poată, — lăsând la o parte vizibilul, — să-și îndrepte privirea asupra invizibilului. Aici dispăre toată neorânduiala, rătăcirea și tot răul și se deschide o câmpie, unde se vede numai armonie și țeluri nobile. Acelora, cari au înclinațiunea de a dobândi un asemenea teren, le-am oferit ajutorul meu în cunoscuta scriere: *Ceriu pe pământ*.

Nu mă îndoesc, că tinerii educători, cari își însușesc ideile aflate în această scriere, vor învăța să se predisună spre veselie în ale lor ocupațiuni.

Varietăți

Adunarea romano-catolicilor în Pojon.

În Pojon s'a ținut în 29. Iunie n. o adunare a rom. catolicilor, în care s'a luat măsuri față de proiectele bisericesti ale guvernului. Au participat la 10.000 persoane. Cont. *Zichy Nándor* a fost primit și binevențat la gară de prepositul *Dankó*. În răspunsul său contele a zis că *vor începe lupta pentru cauza sântă*. Adunarea s'a ținut în etablissementul *Dubszky*. Mai întâiu Contele *Zichy* a salutată pre cei de față, apoi atacând politica guvernului a declarat, că este datorința fiecărui catolic a *lupta în contra realizării acestei politice*. Contele *Eszterházy* a făcut apel la ascultători în cauza unei *organizații generale în toată țara*. S'au trimis telegrame Pontificelui Roman, Regelui și Episcopului diecesan. După aceea s'a început pertractările conform programului. Interesant a fost disertațiunea Drului *Stefan Bangha* despre sistemul politice bisericesti în stat. În cuvântarea de închidere contele *Zichy N.* a zis, că e datorința tuturor catolicilor a lucra, ca sancționarea rețelilor proiecte să fie denegată. În urma acestor cuvinte s'a primit

în principiu propunerea, ca toți episcopii se meargă sub conducerea primatului la rege cu rugarea, ca să nu sancționeze proiectele bisericesti.

Mormântul Domnului și Golgota cumpărate. Mai în anii trecuți s'a constituit în Londra o societate cu scopul de a cumpăra locul, unde a fost mormântul Mântuitorului Isus Cristos. Secretarii acestei societăți publice acuma în ziarul „Times“ următorul raport: Dăm cu bucurie de știre, că după îndelungate negociațiuni am fost norocoși de am putut cumpăra mormântul Domnului. Mormântul stă într'o grădină mare, care încă am cumpărat'o. Totodată am cumpărat binecunoscutul deal pleș pe care toți îl țin, că este dealul Golgota unde s'a întemplat răstignirea. Prețul cumpărării este 2000 funți sau 25.000 fl. v. a. din care sumă jumătate am și solvit'o, ear' cealaltă jumătate o vom plăti-o în rate lunare de 150 funți. Stăpânirea turcească însă poruncește să îngrădim locul cumpărat cu zid solid, ceea ce va consta alte 700 funți.

Nenorocire la Anina. În ocele de cărbuni de peatră din Anina (comitatul Caraș-Severin) anume în despărțământul Friedrich, s'a întemplat mai deunăzi o mare nenorocire. Șapte băieși și un copil au lucrat la un loc în acea baie, unde din motive până acum nedescoperite aerul din baie a explodat și a rănit doi băieși de moarte, patru foarte greu și pe doi inși numai ușor. Investigându-se nenorocirea la un rănit au găsit aprinjoare, eară la altul a fost rețeaua de drot de pe lampa de siguranță *Davis* ruptă. E verosimil dară că din negrirea băieșilor s'a întemplat nenorocirea. La doi băieși pelea este smulșă de pre față și cap, eară la ceialalți a plesnit pelea de pe picioare și brațe în urma exploziunii. Nenorociiți sunt acum în căutare la spitalul din Anina.

Portul național premiat. Dreptatea primește următorul *Avis*: O persoană binefăcătoare mi-a pus la dispoziție un premiu de 40 coroane în aur, ce să va da pentru cel mai frumos și mai original costum femeesc național românesc, în care o damă ori damicelă să va presenta la balul, ce să va da în S.-Sebeș, cu ocasiunea ținerii adunării gen. a „Asociațiunii transilvane pentru literatura și cultura poporului român“ din acest an. Premiul e destinat exclusiv numai pentru porturi naționale din Transilvania și să va distribui în pauza balului, de comitenul designat. — S.-Sebeș în 8/20 Iunie 1894 — *Zevedeiu Mureșan*.

Demn de imitat. Cu multă bucurie — scrie Deșteptarea din Cernauf — venim a pune și comunele *Frumosul* și *Dea* în rândul aceluora, cari s'au lăsat de beutura răchiului. La îndemnul d-lui *Pamfil Pojar*, cantor bisericesc și a d-lui *Calistrat Molodetchi* din *Frumosul* s'a sfătuit mai mulți bărbați să se lese cu totul de beutura rachii și au

făcut între o altă chiar și un *contract*, că acela care va gusta rachiu, sau rum, sau altfel de beuturi spirituoase, afară doară de vin și bere, se plătească o gloabă de 50 fl. și banii aceștia se împărțesc la copii sârmani dela școală.

Vaccinări contra cholerei. Conform unei știri a ziarului „*Times*” Dr. Haffkiné, un membru al laboratorului Pasteur din Paris, și Dr. Simpson, medic în Calcuta, din însărcinarea guvernului englez fac vaccinări contra cholerei, prin cari obțin rezultate foarte importante. Între alții din 200 locuitori ai coloniei Kattal-Bagan au vaccinat 160. Nu preste mult a izbucnit cholera și au murit 10 oameni, cari toți erau nevaccinați, *precând cei vaccinați au ramas neatînși de cholera*. Acești medici vor continua experimentele cu vaccinarea contra cholerei doi ani, și deja până acuma au vaccinat 25.000 de oameni.

Comunicațiunea între Orșova și Herculian. Din 8 Iulie încoace comunică în Dumineci și în sârbători între Orșova și Băile Herculane trenuri locale separate ca și în anul trecut, cari anume stau în legătură cu cursuri de năi de vapor separate, cu cari se pot face plăcute excursiuni în străimtoarea de la Căzan și în alte locuri.

Nr. 278 F. G. 1894.

Concurs

Spre conferirea de stipendii noave din „Fondațiunea lui Gozdu” pe anul școlastic 1894/5 pentru studiile mai înalte se escrie concurs pe lângă următoarele condițiuni:

1. Concurenții se documenteze cu documente originali sau autenticate de notariu public:

că sunt fii de cetățeni ungari și se țin de biserica ortodoxă orientală română, spre care scop se cere ca pe lângă atestatul de botez se alătore și adeverință dela parohul respectiv ca și în presinte sunt greco-orientali;

că studiază cu succes bun la vreun institut public din patrie, ceea-ce frequentanții dela gimnasia se documenteze cu atestat despre anul școlastic 1893/4, ear cei dela facultăți cu indice despre toate cursurile ascultate;

că nu sunt în stare a se susținea la studii din avorea proprie sau a părinților lor.

2. Cei-ce vor se studieze la vre-un institut afară din patrie au se-și esopereze concesiune ministerială.

3. Petițiunile instruate cu documentele necesare sunt a se adresa la reprezentanța fundațiunei lui Gozdu (Budapest, király u. 13 sz.) până la 1. August, a. c. cal. n.

4. Totodată se provoacă stipendiștii actuali ca până la termenul susindicat se arete rezultatul studiilor din anul școlastic 1893/4, căci altcum li-se va sista stipendiul.

5. Petițiunile cari nu sunt instruate cu documentele amintite în concursul present sau sosite după termenul escriș, nu se vor lua în considerare.

Din ședința reprezentanței fundațiunei lui Gozdu ținută în 5. Aprilie, 1894. n.

Estradat prin

George Bogoeviciu,
notariu.

[36] 2—3

Băcânie și ferărie

Subscrisul aduc la cunoștința On. Public, că am cumpărat masa concursului lui Carol Prinz, negoț de ferărie și de instrumente, și de azi incolo, în bolta mea de băcânie de până aci, în casa lui Poșta din piațul principal, voi vinde și acest negoț, cu prețurile cele mai moderate. La ce invit cu toată stima pe onorații cumpărători.

[37] 1—1

Franz Strauss

Tipografia și Librăria diecesană din Caransebeș.

Mare deposit

de hârtii de epistoale, netede, colorate, cu margine de aur, dela ajustarea cea mai simplă până la cea mai fină, și cu inscripțiunea:

„Totul pentru națiune”

10 coale și 10 coverte cu 25 cr. format mai mic 20 cr.

Blanchete de scris

pentru examen 100 buc. cu 50 cr., hârtie de concept 500 coale cu 1 fl. 25 cr., hârtie albă de cancelărie 500 coale cu 2 fl. 50

Coverte oficioase

în toate mărimile, albe și colorate, registre comerciale. Cărți bisericesti cu litere strabune. Ornate prețești și requisite bisericesti.

Portretele

Andreiu Mureșianu, V. Lucaciu, I. Rațiu și Mihail Eminescu.

Tipografia noastră

esecută bilete de vizită, anunțuri de logodnă și cununie, anunțuri funebrale etc.

În „Tipografia și Librăria diecesană“ au apărut și se află de vindut următoarele cărți:

Dr. Petru Barbu: Catechismul religiei ortodoxe-răsăritene pentru școalele populare. 1893. Carte aprobată de Ven. Consistorii din Arad și Caransebeș. Prețul 20. cr.

— **Istoria biblică** pentru școalele medii. Prețul 30 cr.

Traian Barzu: Instrucțiune practică despre purtarea socoților și administrarea averilor bisericesti. 1891. Prețul 1 fl.

Ioan Bartolomeiu: Schițe istorice și culturale depre teritoriul fostului regiment ces. reg. grăniceresc Nr. 13. român bănățan din cei 6 ani din urmă ai existenței lui 1866—1872. Prețul 40 cr.

Patriciu Dragalină: Geografie pentru instituttele pedagogice și școalele secundare (după H. Guthe-Wagner). Tomul I. *Geografia fizica și descrierea continentelor Australia, America, Africa și Asia*. 1892. Prețul 1 fl.

Dr. E. Elefterescu: Igiena poporală. 1892. Prețul 45 cr.

Enea Hodoș: Manual de Istoria literaturii române. 1893. Prețul 2 coroane, 50 de bani.

— **Poezii populare din Bănat, I**. 1892. Prețul 2 coroane 60 de bani.

— **Cântece cătănesti**, reproducere din „Poezii populare din Bănat“. Prețul 8 cr.

Dr. Leo Mureșan: Igiena română 1892. Prețul 1 fl.

Vasile Măndreanu: Elemente din Gramatica română în școalele primare urbane și rurale *aplicată la bucăți de cetire*. Manual pentru elevii din clasa a II și a III primară. Partea I. Edițiunea a cincea. Carte autorisată de Minist. cultelor și al instrucțiunii publice și Consistoriul diecesan. 1892. Prețul (în loc de 40) 30 cr.

Dr. Iuliu Olariu: Întroducere în cărțile Testamentului V. și N. Prețul 2 fl. 50 cr.

— **Scrierile Părinților apostolești traduse**. 1892. Prețul 75 cr.

Ochtoichul cel mic sau cele opt glasuri (cu litere străbune) 1892. Prețul 75 cr.

B. Szörényi: Geografia comitatului Caraș-Severin, pentru clasa III. a școalelor populare. Edițiunea II. 1892. Prețul 36 cr.

— **Manual de geografie** pentru elevii din școalele populare compus pe baza planului ministeriului cultelor și instrucțiunii publice. 1894. Prețul 35 cr.

Ioan Velovan: Istoria biblică a testamentului vechiu și nou pentru tinerimea dreptmăritoare-resăriteană din școalele populare române. (Școlarii din despărțământul (anul) II) 1893. Prețul 8 cr.

— **Istoria biblică a testamentului vechiu** pentru tinerimea dreptmăritoare resăriteană. (Școlarii din despărțământul (anul) III). 1893. Prețul 15 cr.

— **Istoria biblică a testamentului nou** pentru tinerimea dreptmăritoare-răsăriteană. (Școlarii din despărțământul (anul) IV). 1893. Prețul 20 cr.